

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

Weisz Nándor (Debrecen 1937. június 19. – Budapest 2012. április 12.)

Szomorú kötelezettségünknek teszünk eleget, amikor egy-egy nagy artista életútjának lezárulásával felidézzük, a cirkusztörténet fontos dokumentumaként rögzítjük, az érdeklődők számára hozzáférhetővé tesszük e pálya legfontosabb állomásait, jellemzőit¹.

Ez alkalommal a megemlékezésünk gerincét egy szakdolgozatban szereplő fejezet adja a Váradi csoport történetéről, mely családi számnak – édesapja nyugdíjba vonulását követően, vagyis az 1960-as évek végétől kezdődően – csoportfőnöke volt Weisz Nándor (Öcsi), és csak utalunk több évtizedes közéleti munkájára az Artistaművészek Szakszervezete Elnökségének tagjaként, valamint pedagógusi tevékenységére, melynek során élete utolsó évtizedét a MACIVA Stúdiójában készült nagy ugródeszka csoportok betanításának rendelte alá. Állami kitüntetései: Jászai Mari díj (1969), Erdemes Művész (1985), Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt (2007).

A szakmai közvélemény emlékezete a legnagyobb és leghosszabb ideig együtt dolgozó ugródeszka produkciók között tartja számon a Váradi csoportot, melynek fő erősségeit csak a teljesség igénye nélkül próbáljuk meg felsorolni. Mindenekelőtt arányos, szép emberek dolgoztak együtt, a szám kiteljesedésének időszakában sok csinos nővel, akiknek temperamentuma kivételes hangulatot teremtett a manézsban. Munkájuk precizitása legendás volt, nyilvánvalóan a hihetetlen mennyiségű próbának köszönhetően (még két előadások mellett is rendszeresen próbáltak). Igen nagy distanszot tartottak a koloni és a deszka között, a korszak legnehezebb trükkjeit is bemutatva: tandemszaltók, rúdra két emberre szaltó, dupla szuplé egy emberre, dupla piruett két emberre, ötember, viermann-dupla, mindenek fölött álltak azonban a magas glatnik és kitarított váltó ugrások sorozatával (pl. négy személy részvételével 17 összekötő ugrásból álló hosszú deszka kombináció).

A Váradi csoport*

Mint annyi más esetben, családi számként indult a Váradi csoport története is. A csoport megalapítója id. Weisz Nándor, vasöntő munkás mindig is szeretett volna artistaként a cirkusz porondján szerepelni, így került el Cserepes Varga (tetőfedő) kezdetleges, az országban talán elsőként működő artistaiskolájába a Váci úton.

Itt a már külföldön dolgozó ugródeszka számokhoz készítettek fel tartalék embereket, akik ha szükség volt rájuk, szívesen mentek, Varga bácsi viszont pénzért adta őket, és a fiúkat addig is tetőfedő segédként alkalmazta magánál. Ez a vállalkozás tehát mindkét félnek megfelelt. Id. Weisz Nándor itt tanult, majd kijutott a Déry csoporthoz.

1926-ban	Nándi bácsi Hadzsi Mohamed néven négyszemélyes deszkaszámot alapított, melyet török kosztümben mutattak be.
1938-tól	Troupe Fernándó (<i>Ferdinando</i>) néven dolgoztak, most már öten, <i>ill. az 1950-es évek elejéig a csoport tagja volt id. Weisz Nándorné is.</i>
1939	A későbbi Váradi csoport lényegében akkor alakult meg, amikor Nándi bácsi legidősebb fia is bekerült a számba, Weisz György akkor hat éves volt.
1940-ben	Sikerült egy magáncirkuszra szert tenniük, melynek neve Royál volt. Az attrakció a hat Fernándó lett, kombinációjukhoz két ugródeszkat használtak. Ifj. Weisz Nándor csoporttagként ekkor kezdte meg a munkát (három évesen).
1945-ben	Az államosítás őket sem kímélte, viszont a csoport ismét gazdagodott egy testvérral, Weisz Józseffel, ő lett a hetedik Fernándó.
1954-ben	Adminisztratív úton meg akarják szüntetni a család együttműködését. A Cirkusz Vállalat akkori igazgatója, Osváth István és Kende István minisztériumi főosztályvezető hivatalos levélben felkéri őket, hagyják fel tevékenységüket, ugyanakkor a három testvért, Józsefet, Nándort és Györgyöt egy másik csoportba próbálták átirányítani. A fiatalok ezt nem fogadták el, de a hét Fernándó megszűnt, ettől fogva a három testvér dolgozott.
1954. ápr. 13-tól	Három Váradi néven a Stadzió Variétében léptek fel. Még ebben az évben történt ismét változás a létszámban, a Papa újra dolgozott, valamint a Hortobágyi csoportból átjött hozzájuk Sztanek Endre. A Fővárosi Nagycirkusz Ezeregy Éjszaka c. műsorában öten vettek részt.
1957-1963	A három Váradi sok európai országban vendégszerepelt.

1957-ben	A Szovjetunióban ezüst érmet kaptak a VI. Világifjúsági Találkozón.
1957-1958	Szovjetunió.
1958 tél	Lipcse Aeros Circus.
1959	Ausztria, Rebernigg Cirkusz, majd télen Prága.
1960	Dánia, Benneweis Cirkusz szezon; télen: Berlin, Friedrichstadt Palast.
1961	Finnország és Svédország: Trolle Rhodin.
1962	Magyarország: Európa Cirkusz.
1963	Románia, Jugoszlávia, Ciprus, Athén.
1963-tól	nevezhetjük a számot igazán Csoportnak. A nyolc személy közül mindenki a családhoz tartozik: Id. W. Nándor, ifj. W. Nándor, ifj. W. Nándorné, W. György, W. Györgyné, W. Erzsébet, W. József, W. Imre. Az ugródeszka szám mellett elkészült egy duett zeneszám (ifj. W. Nándor és felesége), valamint egy excentrik trió, amit József, György és Nándor adott elő.
1963 tél	Moszkvai Nagycirkusz.
1963 dec.	Anglia: Bertram Mill.
1964	Jugoszlávia.
1965-1967	USA: Ringling Bros. and Barnum & Bailey Circus, the Greatest Show on Earth; <i>közben Montreáli Világkiállítás és Ed Sullivan Show.</i>
1966-ban	Az amerikai Luisa Mária Bisbini József felesége lett, és csatlakozott a csoporthoz.
1968	Az NDK-ban turnéztak magyar társulattal.
1969	Köln televíziós felvétel, szezonra: Santiago de Chile és Brazília következett. Weisz Imre itt kiszállt, helyére Császár Péter lépett.
1970	Szovjet turné.
1971	Dánia, Finnország: tivoli parkok.
1972-1974	USA másodsor: Ringling Bros. and Barnum & Bailey Circus, the Greatest Show on Earth.
1975	Nem dolgoznak, gyerekek születnek.
1976	Jugoszlávia új deszkanyomó taggal, Császár Péterrel.
1977	Berlin: Deutschland Halle, Bécs: Stadt Halle, majd Svájc: Knie Cirkusz szezon.
1978, 1979	Svédország: Scott Cirkusz.
1980	Magyarország: Budapest Cirkusz.
1981, 1982	Románia: Globus Circus.
1982 tél	Bukarest kőcirkusz. Belép a számba Weisz Debralin és ifj. Weisz György (kilép Paszinger Éva).
1983	Bulgária: a szezon félbeszakad.
1984	Románia.
1985 jan.	Kuvait, magyar társulattal.
1985	Csehszlovákia, félbeszakad, majd Magyarországon folytatódik. Új tagként belép ifj. Császár Péter.
1986	Bulgária. A turné után a Császár család önálló handvoltage-deszkaszámot alapít és kilép.
1987	Lengyelország, Oláh Imre és Weisz Diána közreműködésével.
1988	NDK, Zirkus Busch, új mittelmann Petruska Mihály személyében.
1989	---
1990	Románia; <i>Weisz Éva belép a csoportba.</i>
1991	Németország: Zirkus Raffaelli, félbeszakadt turné, majd Jordánia: /Anman/ Kannan Cirkusz.
1991 tél	Olaszország Circo Cesare Togni
1992 szept. – 1993 máj.	Spanyolország Circo Europa.
1993 nov. – 1994 febr.	Olaszország Circo Fratelli Rossi.

1 Hasonlóan értékes küldetést vállal magára Zsilák György, aki a YOUTUBE-ra feltöltött anyagokkal állít emléket nagy halottainknak. A 9 Váradai produkcióját lásd:

<http://www.youtube.com/watch?v=MQjNDkrsuBc&list=UUyb9WuTBH8Z1eG751VZ15iA&index=2>

* A legminimálisabb szerkesztés után adjuk közre Császár Péter: *Az ugródeszkaszámok* c. szakdolgozatának utolsó fejezetét (Állami Artistaképző Intézet 1993), melyet a család szíves hozzájárulásának köszönhetően bővíthettünk ki bizonyos adatokkal, amely kiegészítéseket kurziváltan, dőlt betűvel közöljük. – A szakdolgozatban a családnév „Weiss” alakban szerepel, amit kijavítottunk az érintettek közlése alapján.

megjelenik minden negyedévben